

"דרך חייך"

מיזם חינוכי לזכרם של בני ראשון לציון שנפלו
במערכות ישראל

שרה אשר- פנהלת אגף פורשת ישראל ובית יד לבנים
אחראית המיזם: עור אבן דגן- רכזת משפחות,
חינוך והנצחה

בית יד לבנים
ראשון לציון

טוראי יצחק

משה ורבר

נולד ביום י"א באלול תרפ"ח (27.8.1928)

נפל ביום ב' בתמוז תש"ח (09.07.1948)

במלחמת העצמאות

בן 21 בנופלו

ילדותו

יצחק בן שמואל ומרים, אח לצבי. נולד בפרובוזנה, גליציה. בשנת 1933 עלה יצחק בן ה-5 עם הוריו לארץ והם התיישבו בראשון-לציון. הוא סיים שבע כיתות בית הספר העממי "חביב "בראשון לציון ואח"כ עבד כמסגר.

השירות הצבאי

בגיל 14 הצטרף לגדנ"ע, וגם לאחר שנפצע בראשו בשעת האימונים לא הזניח אימונים אלה. כשנה שירת כנוטר בסרפנד, שהה זמן קצר בהכשרה בכנרת וחזר לעבודה במקצועו.

אחרי החלטת או"ם, התייצב לחי"ש והשתתף בפעולות בדרום, בשמירת הביטחון בקו תל-אביב-ראשון-לציון, בכיבוש סרפנד ובשלבים הראשונים של מבצע "נחשון". סיים קורס לחובשים והשתתף בקרבות נגד המצרים בסביבת בית-דראס. אחרי הפוגה א' עבר עם יחידתו לנגבה והשתתף בפריצת הדרך אל הנגב.

חיל השריון

חיל השריון הוא החיל המכריע בזרוע היבשה אשר מבסס את המחץ שלו על שילוב של ניידות, עמידות וכוח אש. החיל מפעיל בעיקר טנקי מערכה אך גם יחידות פלס"ר, פלמ"ס וחרמ"ש ניידות. בין חילות השריון הגדולים בעולם, חיל השריון מבסס את עיקר כוחו על טנקי מערכה. בסמל החייל, הקבוע על הכומתות, מופיע טנק קרומוול - מדגמי הטנקים שמהם הורכב החיל בראשית דרכו. סיסמתו של החיל היא "האדם במלחמות תפקיד חיל השריון הוא כפול. מצד אחד שבטנק ינצח". להוביל את הכוחות המסתערים בקו הראשון ולטהר את השטח מכוחות אויב, ומהצד השני לבלום את כוחות השריון של האויב ולהשמיד את הטנקים שלו.

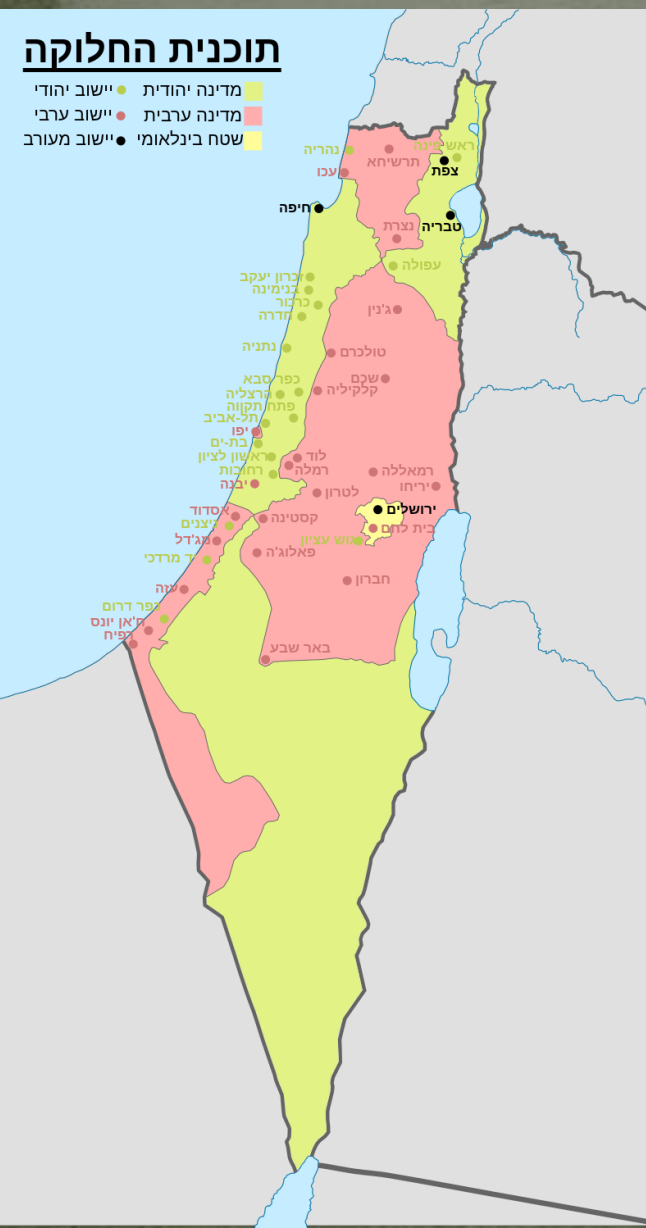

חטיבת גבעתי

חטיבת חי"ש מובחרת שהוקמה בתל אביב בשנת 1947 על ידי ארגון "ההגנה". השם "גבעתי" היה שמו המחתרתי של שמעון אבידן, מפקד ותיק בפלמ"ח ו"הגנה", בתקופה שקדמה לקום המדינה.

ערב קום המדינה, מנתה החטיבה 3229 חיילים ומפקדים ונחשבה לחטיבת החי"ש המצטיינת במלחמה. החטיבה הוקמה יום לאחר החלטת האו"ם על תוכנית החלוקה והופקדה על הגנת השפלה והדרום. עם הכרזת המדינה, הפכה גבעתי לחטיבה בצה"ל. לפני הכרזת המדינה השתתפה החטיבה במבצע נחשון לפריצת הדרך לירושלים ובמבצע חמץ לכיבוש יפו.

מלחמת העצמאות

בתאריך כ"ט בנובמבר החליטה עצרת האו"ם על תכנית החלוקה של המדינה לפי מדינה ליהודים ומדינה לערבים. הסוכנות היהודית אישרה את תכנית חלוקה זו, אך בניגוד אליהם מנהיגי היישוב הערבי סירבו.

תכנית זו לא יושמה אך הובילה בסופו של דבר לסיום המנדט הבריטי בארץ ישראל והקמת המדינה.

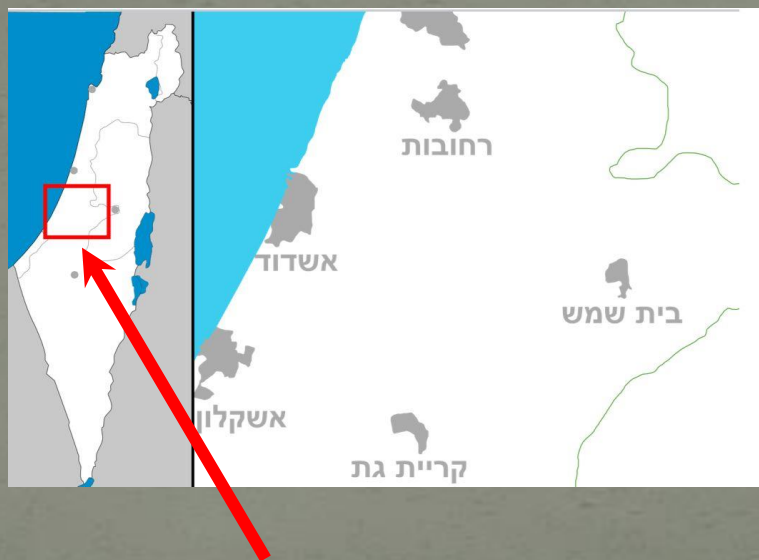
מלחמת העצמאות

שלב א' הסתיים בכך שהכוחות הישראליים הביסו את כוחות ערביי ישראל. ב-14 במאי 1948, הכריזה הנהגת היישוב היהודי על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל.

יום לאחר מכן, ה-14 במאי 1948, התחיל שלב ב' של מלחמת העצמאות, בשלב זה הותקפה מדינת ישראל בת היום מכל החזיתות על מנת למנוע את הקמתה כאשר שהמדינה אפילו לא הספיקה ארגון צבאי סדיר.

קרבות בית עפא

קרבות שנערכו על הכפר הערבי בית עפא ששכן מספר קילומטרים מזרחית למשטרת עיראק סואידן. עם פלישת הצבא המצרי ב-15 במאי 1948 נתפס הכפר על ידי הצבא המצרי והפך לחלק מרצועת הניתוק של הנגב. בקרבות "עשרת הימים" נערכו מספר התקפות על הכפר שבהן נהרגו 37 לוחמי צה"ל ונפצעו רבים אחרים.

קרבות בית עפא

ההתקפה הראשונה נערכה בליל ה-9-8 ביולי 1948 במסגרת מבצע אנ-פאר. פלוגה מגדוד 52 של חטיבת גבעתי כבשה את הכפר והתבססה בו. כוחות מחטיבת הנגב שתקפו באותו לילה את משטרת עיראק סואידן נסוגו. בצהרי יום ה-9 ביולי 1948 פתחו המצרים בהתקפה נרחבת של גדוד חי"ר מלווה במשוריינים וטנקים על בית עפא. כוחות גבעתי נסוגו במהירות לנגבה לפני שיכותרו. בקרב זה נפלו שני לוחמים.

קרבות בית עפא

בליל ה-14-15 ביולי 1948, פשטו כוחות מגדוד 54 גבעתי על בית עפא וכבשו אותו בהפתעה. הכוח המתין ליחידת שועלי שמשון שהייתה אמורה להגיע לכפר, בשל התמהמהותו, נסוג הכוח. יחידת שועלי שמשון הגיעה לבית עפא בידיעה שהכפר בידי כוחות צה"ל. לפתע, מצאו עצמם בתוך הכפר מוקפים ומותקפים. גייס אחד נפגע ושניים מנוסעיו נהרגו, בניהם מ"פ אריה קוצר. בליל ה-15 ביולי 1948 ניסו כוחות מגדוד 52 לחדור לבית עפא, נתקלו באש ונסוגו. ההתקפה הגדולה ביותר על בית עפא הייתה בליל 17-18 ביולי במסגרת מבצע "מוות לפולש" בה השתתפה פלוגה מגדוד 54 ופלוגת חיל הים שתקפה את הכפר מצפון מכיוון משלט עיבדיס.

מאז לא הותקף הכפר. עם כיבוש משטרת עיראק סואידן ב-9 בנובמבר 1948, פינו המצרים את בית עפא, למחרת נכנס כוח של גבעתי לבית עפא ללא קרב.

נפילתו

פלוגה מגדוד 52 כבשה בליל 8 ביולי את הכפר בית עפא מזרחית לנגבה. למחרת ערכו המצרים התקפת-נגד חזקה בסיוע טנקים והפלוגה נאלצה לסגת. בעת הנסיגה, נפצע אהרן ארליך ונפל כמו מת במקום. המכונית שהוציאה את אחרוני החיילים מן המקום מיהרה בכיוון העורף. פתאום ראו החיילים את אהרון ארליך, שחשבוהו כחלל בשדה, מנופף בידו. יצחק ורבר, שהיה רגם ולא חובש, קפץ מן המכונית הנוסעת במהירות ורץ אל הפצוע שנפנף בידו, גחן עליו וחבשו בתחבושת האישית שלו. הטנקים המצרים היו אז במרחק כמה עשרות מטרים מן המקום וירו מתותחיהם ומכונות הירייה שלהם.

נפילתו

עוז רוחו של יצחק השפיע גם על יתר החיילים
שבמכונית והם קפצו לעזרת השניים. בזמן
שהגיש עזרה לפצוע, יצחק נפגע בפגז תותח,
אהרן ארליך ניצל.

ביום ב' בתמוז תש"ח (9.7.1948) נהרג יצחק
במקום מפגיעת הפגז המצרי.
הועבר למנוחת-עולמים בבית-הקברות בנחלת-
יצחק ב-23.1.1951 השאיר הורים ואח, צבי
(ורבר) יבור.

הנצחתו באנדרטאות

אנדרטה לבני שיכוני המזרח שנפלו
במערכות ישראל ראשון לציון

אנדרטה לזכר בני העיר שנפלו במערכות ישראל
ראשון לציון

הנצחתו באנדרטאות

גלעד לנופלים בקרבות בית עפא
יד נתן

אנדרטה לחללי גדוד 52 מחטיבת גבעתי
כביש שדרות - צומת גבעתי (חוליקאת)

הנצחתו באנדרטאות

יד לשריון, לטרון

מצודת יואב - בית חטיבת גבעתי כביש
צומת גבעתי - צומת נהורה

בנימה אישית...

יהל- במהלך העבודה למדתי על מלחמת העצמאות ועל משמעותה הרבה בבניית עצמאות המדינה. נוסף לכך, זכיתי ללמוד על האנשים הקטנים שהקריבו חייהם למען מטרות זו, בדיוק כמו יצחק. למדתי להעריך את תרומתם למען המקום בו אני חייה. תהליך העבודה היה משמעותי ומרגש עבורי ושמחתי מאוד לעשות אותה ולהשכיל באמצעותה.

הילית- במהלך העבודה למדתי על יצחק ורבר אדם אשר תרם רבות למדינה ואף הקריב את חייו למען מדינת ישראל. למדתי על חשיבותם של אנשים כמוהו שהקריבו את כל חייהם למען אזרחי מדינת ישראל ועצמאותה. תהליך העבודה היה עוצמתי ומעשיר עבורי שמחתי ללמוד יותר על מלחמת העצמאות ועל יצחק.

מגישות: יהל מאיוסט והילית עזר
י"א 6, מקיף ו' ע"ש יגאל אלון
בהדרכת: עדה הכט ברטל וגילת פט
יוני, 2023

יהי זכרו ברוך!

